

ASIA **SEED**
INSTITUTE

โครงการนำร่องการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ Asia SEED

วันศุกร์ที่ 31 ตุลาคม 2546 เวลา 08.00 - 17.00 น.
ณ ห้องประชุม 301 อาคารกิจกรรมและโรงอาหาร (D1)
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Study on Proposed Entrepreneurship Education Program
(Commissioned by Japanese METI)

คำนำ

เอกสารรายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการนำร่องการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ร่วมกับ สถาบัน Asia SEED แห่งประเทศญี่ปุ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนโดยมุ่งหวังที่จะให้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นศูนย์กลางของความ เป็นเลิศในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้มีการพัฒนาได้ อย่างยั่งยืน และผลักดันให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ตามนโยบายที่รัฐบาลไทยให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มี ความมั่นคงในระยะยาว

คณะทำงาน Asia SEED ตลอดจนนักศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ 7 ตำบลของจังหวัดเชียงราย ได้ทดลองและ ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนมิถุนายน เป็นต้นมา จนสามารถเห็น ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม และได้นำเสนอให้สาธารณชนได้ทราบทั่วกันในครั้งนี้ ซึ่งจะ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะมุ่งให้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ ภายใต้เครื่องหมาย “เชียงราย” อย่างแท้จริงต่อไป

โครงการความร่วมมือระหว่าง Asia SEED กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Study on Proposed Entrepreneurship Education Program
 <In formulating the Small & Medium scale Community Enterprises
 (SMECs) of One Tambon One Product (OTOP) Development Policy>
 (Commissioned by Japanese METI)
 Presentation Session)

การศึกษานี้ ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และ
 อุตสาหกรรม ประเทศญี่ปุ่น (The Ministry of Economy, Trade and Industry)
 ให้สถาบัน Asia SEED ร่วมมือกับรัฐบาลไทยและมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 ดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2546 เป็นต้นมา

หลักการและวัตถุประสงค์

รัฐบาลไทยมีแผนพัฒนา “ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) ให้
 เป็นวิสาหกิจของชุมชนขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมทั้งการดำเนินการด้านธุรกิจ
 ขนาดเล็กและขนาดกลางด้วย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้มีรากฐานการ
 พัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โครงการนี้จึงได้กำหนดให้มีการ
 ปรับปรุงด้านการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ ตลอดจนการบ่มเพาะ
 ทรัพยากรมนุษย์ด้านความรู้ในการประกอบการที่จะบริหารด้านการตลาดซึ่งมีความ
 จำเป็นอย่างยิ่ง โดยคาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ต้องการเสนอโครงการต้นแบบ (Model Program)
 สำหรับการดำเนินการให้ความรู้ด้านการประกอบการ โดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย
 ที่จะให้เป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและจะช่วยพัฒนา
 ทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถ ฟื้นฟูธุรกิจท้องถิ่นได้

การดำเนินการ

คณะทีมงานชาวญี่ปุ่น ได้เลือกจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ โดยพบว่าการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ค่อนข้างตื่นตัวและจังหวัดเชียงรายยังมีภูมิประเทศที่ติดต่อกับประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง คณะทีมงานคัดเลือกมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นฐานหลักสำหรับการส่งเสริมธุรกิจของ OTOP มหาวิทยาลัยจะเป็นศูนย์กลางแห่งภูมิปัญญา ที่จะช่วยพัฒนาธุรกิจของท้องถิ่นต่อไป

คณะทีมงานชาวญี่ปุ่น ได้ออกแบบโครงการให้ความรู้ด้านการประกอบการ ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และได้ดำเนินการโครงการนำร่องเป็นเบื้องต้น

การดำเนินการ โครงการนำร่อง

ประเภทผลิตภัณฑ์	ผลิตภัณฑ์หลัก	ชุมชน
เครื่องปั้นดินเผา	เครื่องปั้นดินเผาโบราณทางประวัติศาสตร์	เวียงกาหลง
ทอผ้า	เสื้อผ้าพื้นเมือง	หาดบ้าย ศรีดอนชัย
อาหาร	หมวยอ ผลิตภัณฑ์จากสับปะรด	บ้านนางแล
งานแกะสลัก	งานฝีมือ แกะสลักไม้ ตกแต่ง ของขวัญ	ท่าสุด ถ้ำผางาม

ผู้เข้าร่วมโครงการ

นักศึกษา	35	คน (รวมที่ลงทะเบียนและไม่ลงทะเบียน)
อาจารย์	20	คน

โครงการอบรมให้ความรู้ด้านการประกอบการ เดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2546

วัน เดือน ปี	หัวข้อ	กิจกรรม
24 มิ.ย. 46	ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 1	ความรู้ด้านการประกอบการธุรกิจ
26 มิ.ย. 46	บรรยายพิเศษ	เครื่องเงิน : การออกแบบและคุณภาพ
27 มิ.ย. 46	งานภาคสนาม ครั้งที่ 1	ฝึกปฏิบัติด้านการวางแผน
30 มิ.ย. 46	ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 2	สำรวจภาคสนาม โดยกลุ่มนักศึกษา
1 ก.ค. 46	งานภาคสนาม ครั้งที่ 2	สำรวจข้อมูลพื้นฐาน โดยคณาจารย์และนักศึกษา
2 ถึง 3 ก.ค. 46	งานวิเคราะห์ข้อมูล	ศึกษาปัญหาและวางแผนการปรับปรุงสินค้า

วัน เดือน ปี	หัวข้อ	กิจกรรม
11 ส.ค. ถึง 9 ก.ย. 46	งานภาคสนาม ครั้งที่ 3	ศึกษาปัญหาร่วมกับระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้ผลิต OTOP เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาด้านธุรกิจ
11 ส.ค. ถึง 9 ก.ย. 46	ออกแบบ Website	สำรวจข้อมูลภาคสนาม โดยทีมงาน IT
12 ก.ย. 46	นำเสนอโครงร่าง	นักศึกษา : ถาม-ตอบ
12 ก.ย. 46 ถึง 25 ต.ค. 46	งานภาคสนาม ครั้งที่ 4	เลือกผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาด้านธุรกิจ
29 ถึง 30 ต.ค. 46	Virtual Company	ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่จากกระทรวงเศรษฐกิจการค้า และอุตสาหกรรม รัฐบาลญี่ปุ่น
31 ต.ค. 46	รายงานครั้งสุดท้าย	นำเสนอและประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้ประกอบการ OTOP และเจ้าหน้าที่

ผลลัพธ์ของโครงการนำร่อง

1. ระยะสั้น

- 1.1 จัดทำแผนพัฒนาธุรกิจในแต่ละประเภท
- 1.2 นำเสนอผลการทดลองตามแผนการพัฒนา (การออกแบบใหม่ การบรรจุภัณฑ์ใหม่ คุณภาพสินค้า และการจัดแสดงตัวอย่างสินค้า)
- 1.3 จัดทำ Website และพัฒนาด้าน e-commerce

2. ระยะยาว

- 2.1 การให้ความรู้ด้านการประกอบการด้านการผลิตสินค้า OTOP (จัดหลักสูตรและเนื้อหา)
- 2.2 พัฒนาด้านการประกอบการให้แก่ผู้นำธุรกิจ OTOP ระดับท้องถิ่น ด้านคุณภาพและ IT
- 2.3 นักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยจะมีส่วนร่วมในการให้ความรู้การส่งเสริมธุรกิจชุมชน
- 2.4 เกิดเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน และมหาวิทยาลัย ในการสร้างและริเริ่ม e-Tambon
- 2.5 เกิดเครือข่ายธุรกิจท้องถิ่นในประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น

2.6 ขยายตลาดท้องถิ่นสู่ตลาดโลก โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร

2.7 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จะเป็นสถาบันบ่มเพาะทักษะด้านธุรกิจ

3. ความคาดหวังที่จะได้รับต่อไป

3.1 ผลิตสินค้าที่มีเครื่องหมาย “เชียงราย” (Chiang Rai Brand)

3.2 ขยายโอกาสให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น

3.3 เพิ่มพูนความรู้และกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวและเป็นจุดดึงดูดให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ระหว่างนักศึกษาและประชาชนในท้องถิ่น

3.4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ให้มีสีสันสวยงามเพิ่มขึ้น

การพัฒนาในอนาคตด้านธุรกิจท้องถิ่นและความรู้ด้านการประกอบการ

โครงการนำร่องที่ได้ดำเนินการ ได้ชี้ให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรม ในระยะเวลาที่สั้น สำหรับธุรกิจในพื้นที่พัฒนาธุรกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงราย การดำเนินการดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อก้าวไปสู่โครงการการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่นให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง ความสำเร็จต่างๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าโครงการต้นแบบที่น่าเสนอเป็นวิธีการที่ถูกต้องที่จะสามารถบรรลุเป้าหมาย โดยการให้การศึกษาด้านการประกอบการด้านธุรกิจ การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนา ด้านการส่งเสริมโครงการให้ความรู้การประกอบการธุรกิจในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้ความรู้การประกอบการเชิงธุรกิจ ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
2. เผยแพร่ข้อเสนอโครงการต้นแบบนี้ไปสู่ภูมิภาคภาคต่างๆ ของประเทศไทย
3. กำหนดเกณฑ์และนโยบายเพื่อสนับสนุนการประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางของผลิตภัณฑ์ OTOP
4. สร้างกลไกการดำเนินงานเพื่อดึงดูดประชาชนและนักท่องเที่ยวมาสู่ภูมิภาคภายใต้เครื่องหมาย “เชียงราย” โดยการจัดทำอาคารแสดงสินค้า
5. ส่งเสริมการดำเนินงานด้านวิจัย และพัฒนา (R&D) ร่วมกับชาวญี่ปุ่น และร่วมมือทางธุรกิจ
6. ส่งเสริม และพัฒนาด้าน IT ในภูมิภาคให้กว้างขวาง
7. พัฒนาแนวคิดด้านธุรกิจร่วมกับมหาวิทยาลัย ให้ทำหน้าที่เป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

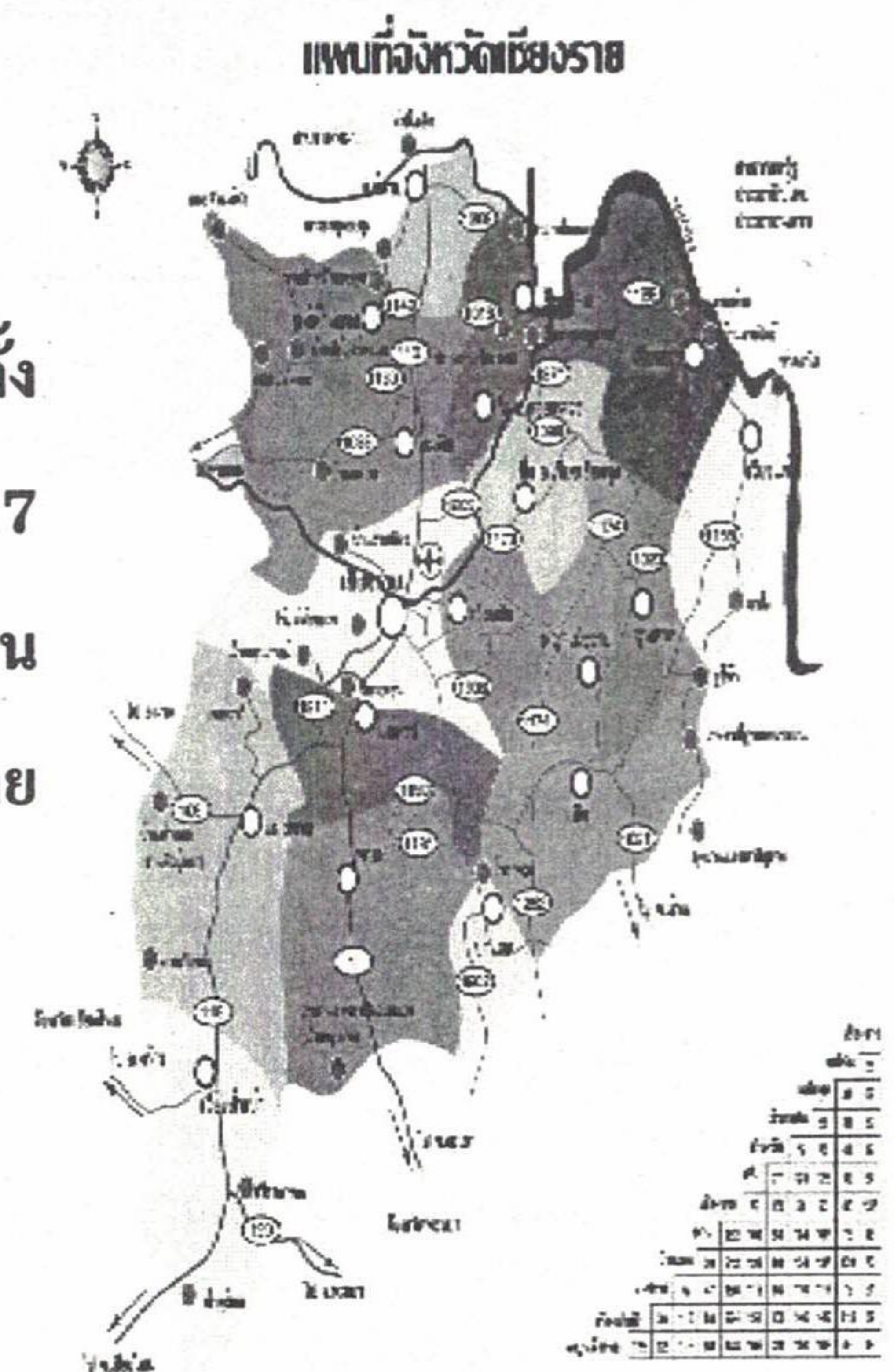
กลุ่มผ้า

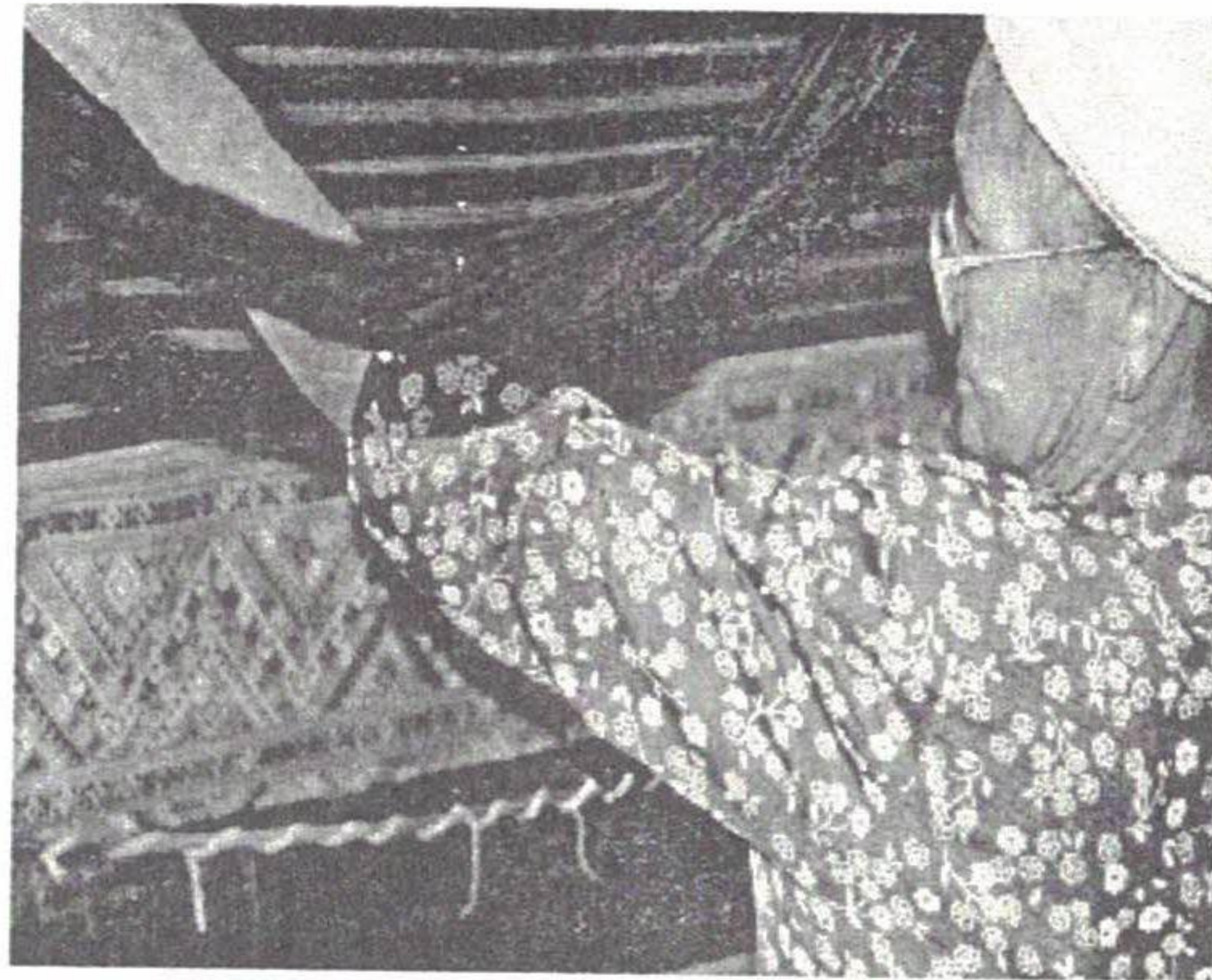

ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา ฟาเบรอส ผู้นำกลุ่มคนที่ 1
2. อาจารย์วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ ผู้นำกลุ่มคนที่ 2
3. ดร. ญาลิสารัฐ ต้นสอน
4. อาจารย์อานันท์ชนก เวชชนนท์
5. อาจารย์ชัยวัช ทองอินทร์
6. อาจารย์กรัญญา สิทธิสงวน
7. นายวิชาญ อุปรา
8. นายจุฑา วัฒนศรีสง
9. นางสาวรุ่งดวงดาว กองเพชร
10. นายรัฐกิจ ชันคำภาศ

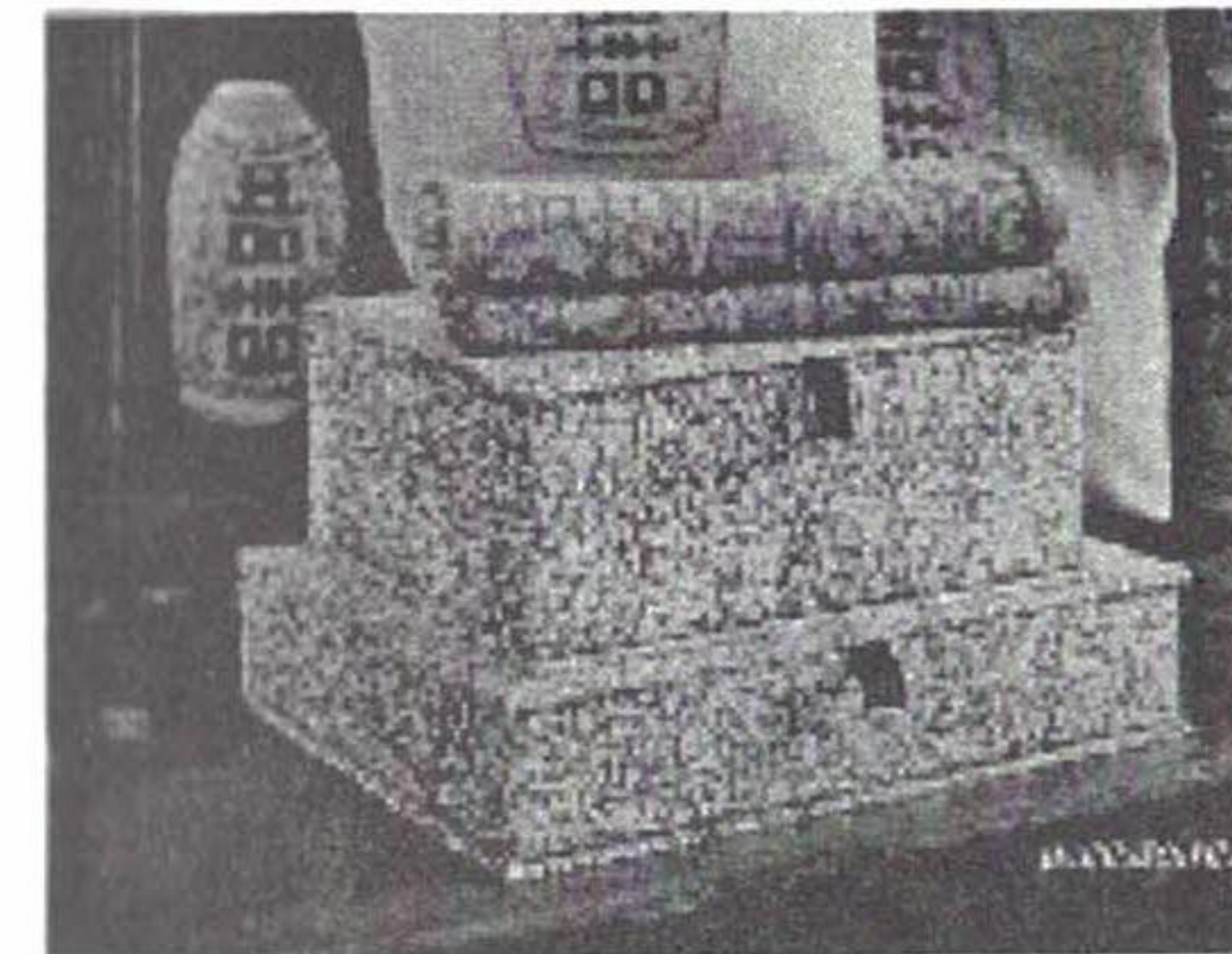
ศรีดอนชัยได้รับการก่อตั้ง
ให้เป็นตำบลในปี พ.ศ.2517
มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 18 หมู่บ้าน
ตั้งอยู่ใน อ.เชียงของ จ.เชียงราย
พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม

มีจำนวนประชากรในหมู่บ้านทั้งสิ้น 8,773 คน เป็นผู้ชาย 4,389 คน และเป็นผู้หญิง 4,384 คน อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม และอาชีพเสริมคือ การทอผ้า สำหรับกลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัย จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2533 ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านศรีมงคล หมู่ที่ 14 ตำบลศรีดอนชัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย

วัตถุประสงค์ของกลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัย :

1. เพิ่มรายได้ให้ครอบครัวของสมาชิก

2. สืบทอดการทอผ้าจากบรรพบุรุษไม่ให้สูญหายไป

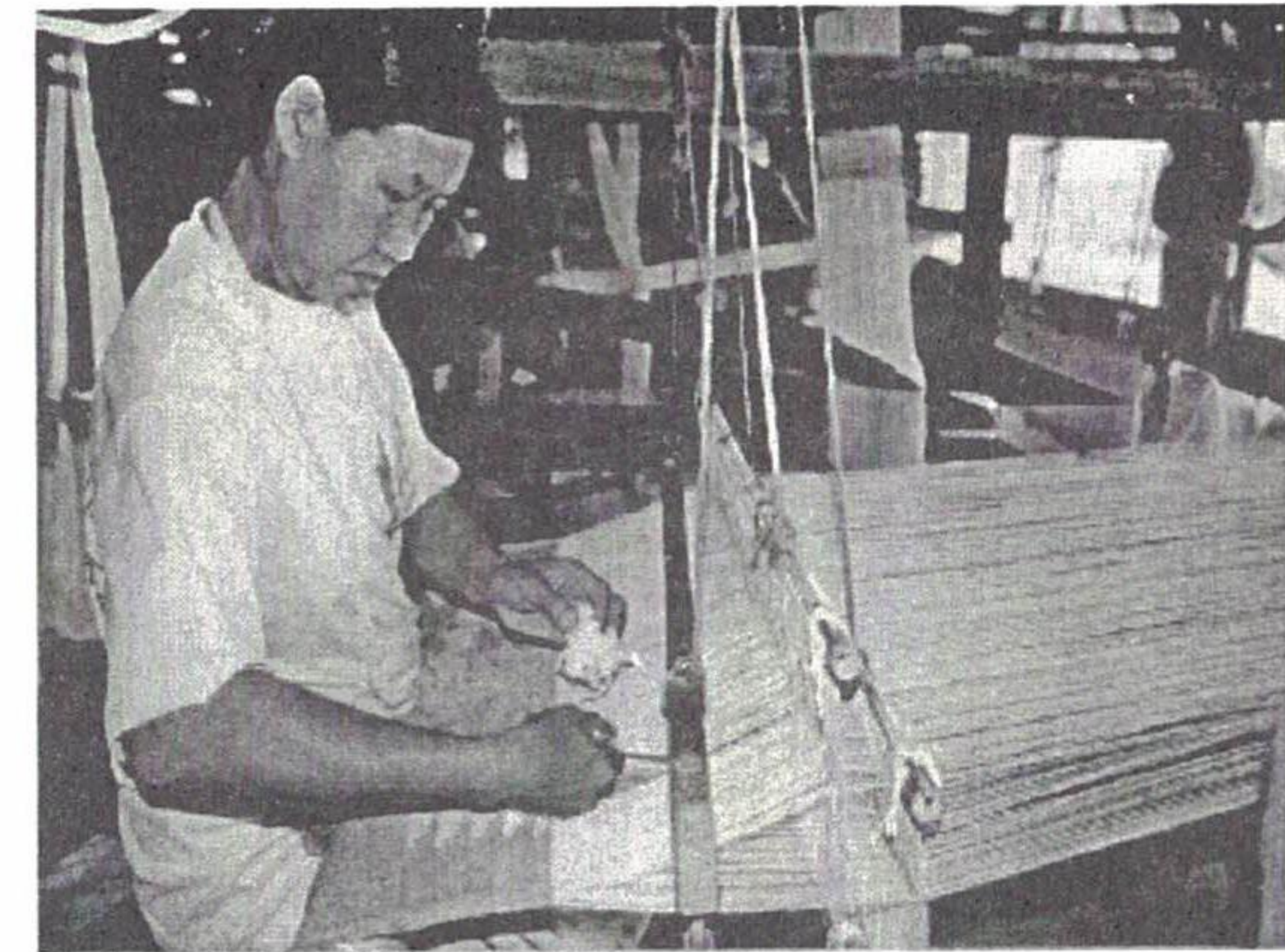

3. สร้างชื่อเสียงของ อ.เชียงของ ให้เป็นที่ รู้จักมากขึ้น

2. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มได้แก่ ผ้าฝ้ายทอมือลายไทลื้อ ส่วนผลิตภัณฑ์รองลงมาได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าทอที่นำมาใช้เป็นผ้าถุง ทอลายน้ำไหล ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดปาก และอื่นๆ

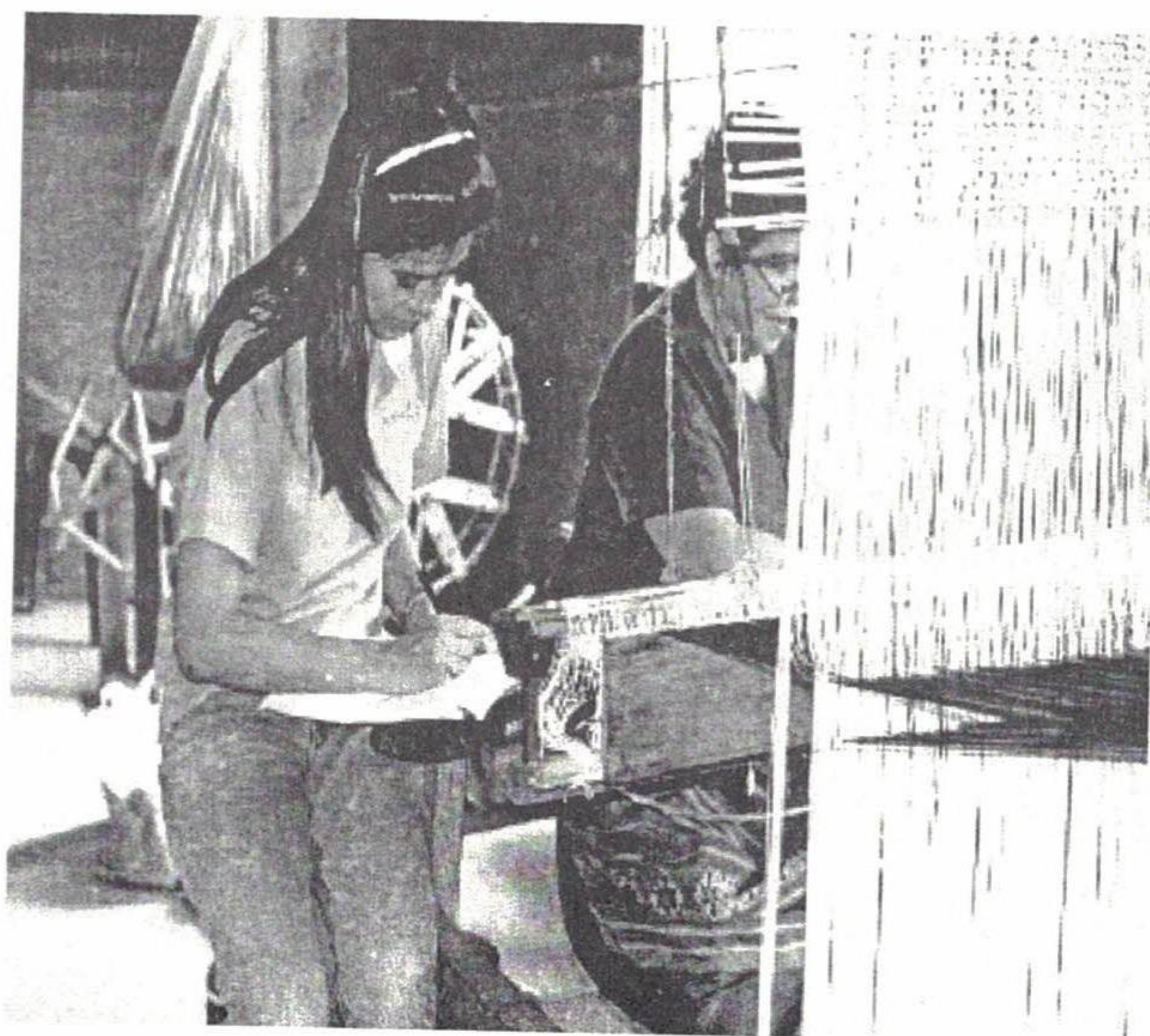
การทอผ้าเป็นการสืบทอดมรดกมาจากรุ่นปู่ย่าตายายสู่รุ่นลูกหลานที่เป็นผู้หญิง ดังนั้นสตรีในหมู่บ้านจะมีความสามารถในการทอและการกรอเส้นด้าย งานทอผ้าของกลุ่มนี้จะเน้นไปที่การทอด้วยเส้นฝ้ายเป็นหลัก ซึ่งจากผลงานชี้ให้เห็นว่าพวกเขามีความเชี่ยวชาญในการทำผ้าทอ

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ เส้นด้ายที่ทำจากฝ้าย ซึ่งผลิตในหมู่บ้าน แต่เมื่อได้มีการเพิ่มผลผลิตสมาชิกในหมู่บ้านไม่สามารถผลิตเส้นด้ายที่ทำจากฝ้ายได้เพียงพอ กับความต้องการ ดังนั้นจึงต้องมีการซื้อเพิ่มจากภายนอก นอกจากนี้ยังรวมไปถึงอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า เช่น กี่ และกระสวยที่ใช้ในการขึ้นลายผ้าก่อนการทอ

กระบวนการและขั้นตอนในการผลิต :

1. นำฝ้ายมาปั่นเพื่อทำเป็นเส้นด้าย
2. นำเส้นด้ายมาฟอกขาวด้วยสารเคมี
3. ย้อมสีตามที่ต้องการ
4. นำมาขึ้นลาย และทอตามลายที่ต้องการ เช่น ลายน้ำไหล

3. สถานการณ์ปัจจุบัน (OTOP)

สถานการณ์ด้านการเงิน :

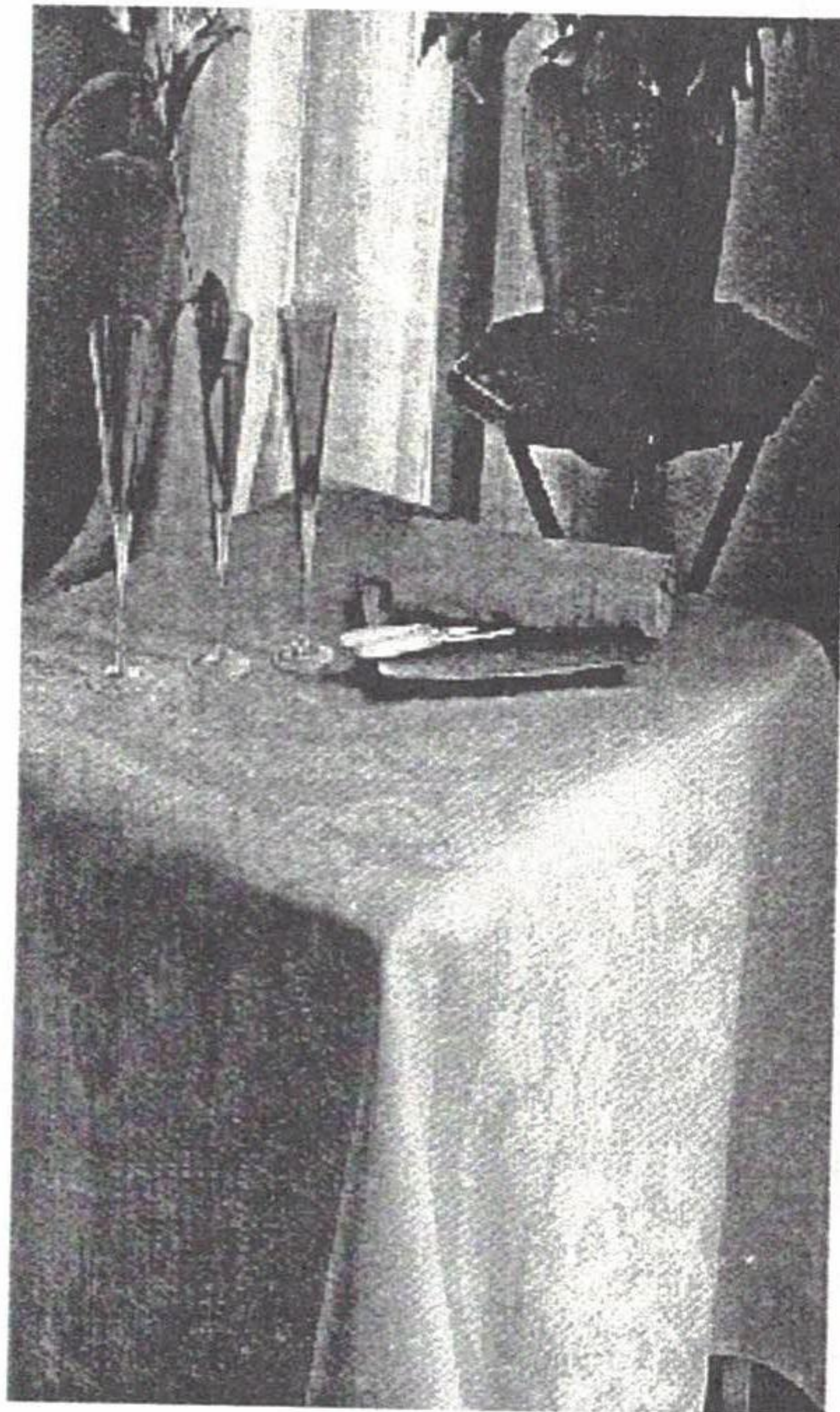

กลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัย
มีเงินทุนประมาณ 100,000 บาท
พวกเขาใช้ในการนำมาซื้อวัตถุดิบ
เช่น ด้าย และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอ
ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ
20,000 - 30,000 บาท

สมาชิกสามารถมาเบิกฝ้าย
เพื่อนำไปทอก่อนได้ โดยนำเงิน
มาจ่ายคืนเมื่อขายสินค้าได้ พวกเขา
สามารถนำสินค้าของเขา
มาวางขาย ที่ศูนย์แสดงสินค้าของ
กลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัยได้
อีกด้วย

การเข้าถึงตลาดและแหล่งเงินทุน

สินค้าที่ผลิตจากฝ้ายทอมือของกลุ่มสตรีผ้าทอศรีคอนชัยเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในระดับหนึ่ง การจำหน่ายแบ่งได้เป็นกลุ่ม ดังนี้

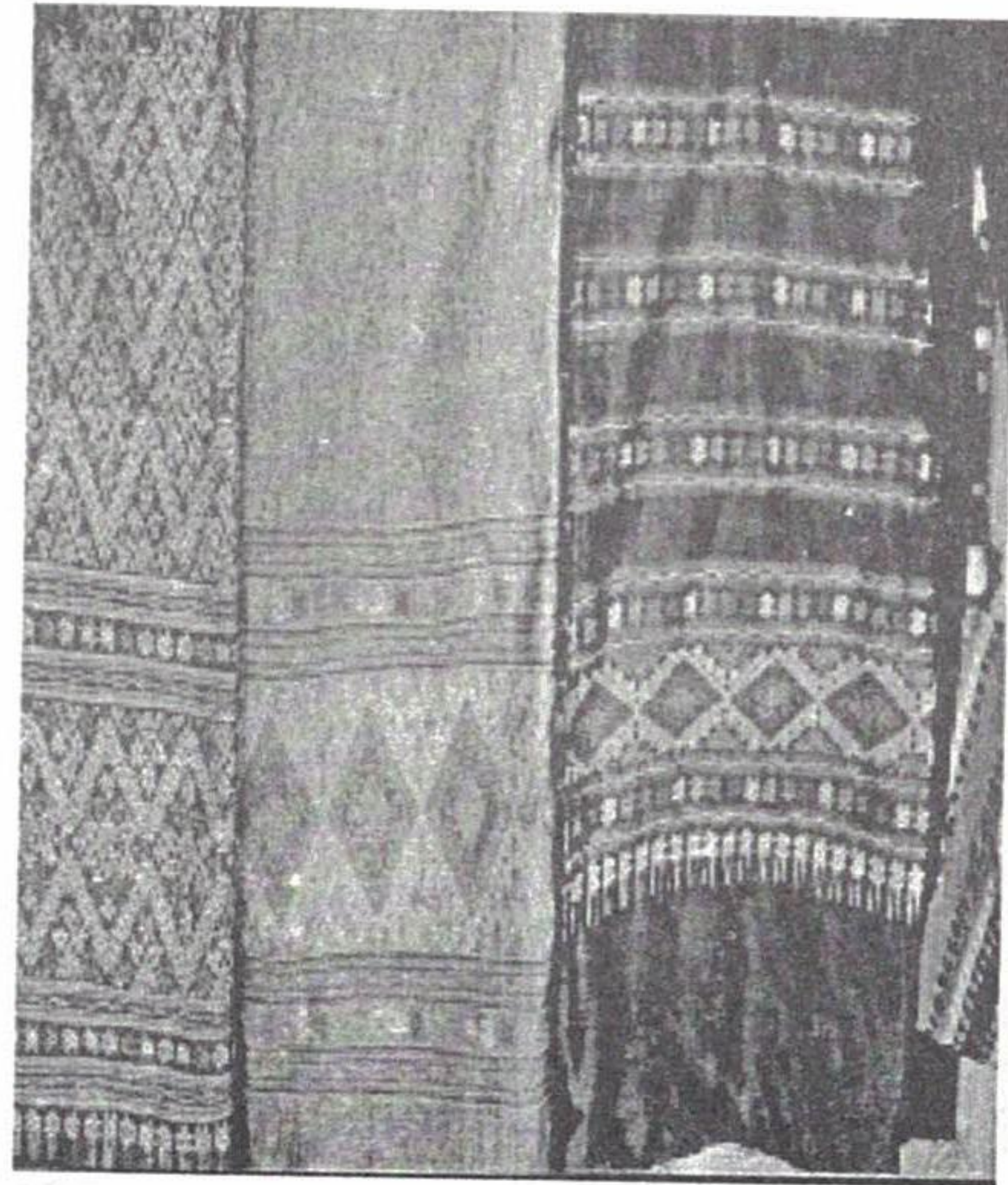
1. วางจำหน่ายที่ศูนย์แสดง สินค้าของกลุ่มสตรีทอผ้าศรีคอนชัย ผู้ที่มาซื้อส่วนมากจะเป็นผู้ที่รู้จักสถานที่เป็นอย่างดี โดยซื้อในราคาตามที่ทางกลุ่มตั้งไว้ ซึ่งเป็นราคาเดียวกันไม่ว่าจะซื้อเพื่อนำไปขายต่อ หรือซื้อไว้ใช้เอง
2. วางจำหน่ายในงานแสดงสินค้า เช่น งานแสดงสินค้าที่ภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นทั้งใน และต่าง จังหวัด

กิจกรรมในการตลาดของกลุ่ม มีดังนี้

การจัดทำแผนการตลาด	: ไม่มี
การสนับสนุนกิจกรรมด้านการตลาด	: ไม่มี
การออกแบบผลิตภัณฑ์	: ทางกลุ่มไม่มีความสามารถในการคิด หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ แต่ทางกลุ่มมีความสามารถในการทอผ้าได้ตามแบบหรือตัวอย่างที่มี
บรรจุภัณฑ์	: ไม่มี
เครื่องหมายการค้า	: ป้ายชื่อที่ติดอยู่บนตัวผลิตภัณฑ์ทำโดยพ่อค้าคนกลาง

กลุ่มสตรีทอผ้าศรีดอนชัยก่อตั้งในปี พ.ศ. 2533 โดยมี
แกนนำในการก่อตั้ง 12 คน วัตถุประสงค์ เพื่อทอผ้าขาย
เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก สำหรับสมาชิก
ใหม่จะต้องเสียค่าสมัครสมาชิก 600 บาท โดย 100 บาท
เป็นค่าธรรมเนียม ส่วนอีก 500 บาท เป็นเงินกองทุนของกลุ่ม

นอกจากนี้กลุ่มยังได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐ และภาค
เอกชน เช่น จากบพัฒนาชุมชนของจังหวัด อุทสาหกรรม
จังหวัด และหน่วยงานอื่นๆ เช่น กลุ่ม NGOs, ในรูปแบบ
เงินทุน กี่ และฝ้ายสำหรับทอ ในบางครั้งทางกลุ่มสตรี
ทอผ้าศรีดอนชัย จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจาก
ภาครัฐในรูปของเงินทุน วัสดุดิบ รวมไปถึงกี่ยี่ที่ใช้ในการ
ทอผ้าด้วย

สมาชิกจะมีรายได้เพิ่มต่อครอบครัวประมาณ 1,000
ถึง 2,000 บาทต่อเดือน จากการขายสินค้า